

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՌԱՅՈՒՆԱԳՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած չէ, ամբողջ 17րդ շրջանի (901 հոկտ.—902 յուլիս) բաժնորդագրին է 20 Ֆր. կանխիկ, կարելի է նաև բաժնորդագրութիւն քանի ամսի համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2 Ֆր. հաշուելով և 1902 յուլիս ամսէն առաջին չանցնելու պայմանով:

Նամակ և ծրար պէտք է գրկել հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France).

ԺԷ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 4

1901 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23

1901 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 10 (Հ.Տ.)

ՉՈՐԵՐԱՅԻՆ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կառավարման կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ դրոշմ 1 սանդիակարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիակարժէ:

Les annonces, en français et en arménien sont reçues, aux bureaux de Rédaction: Rue Glandevès, 17.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հակահարուածը.—Դարձեալ Սալմաստ. Հայաստանի վերաբերեալ լուրեր.— Հայերի թիւերը.— Հայերի Պարսկաստան.— Գ. Զանգեան գրադարան Ռւմիում.— Նոր հրատարակութիւններ.— «Բանասեր» ամսաթերթ.— Թիւրքիական լուրեր.— Անգլիոյ միջադէպը.— Կրեւական խնդիրը.— Ներքին լուրեր.— Անգլիոյ բանակային պատերազմը.— Արտասահմանի լուրեր.— Ծանուցումներ:

“ԱՐՄԵՆԻԱ”

ԺԷ ՇՐՋԱՆԻ

(1901 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ—1902 ՅՈՒԼԻՍ)

ԲԱՅՈՒՆԱԳՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Արմենիայի ամբողջ 17րդ շրջանի բաժնորդագրին է 20 Ֆր., կԱՆԽԻԿ վճարելի: Կարելի է նաև մաս առ մաս զրկել, 10 կամ 5 ֆրանգով:

— Անոնք որ Արմենիայի Օթաւոյակ կը գրուին, իրենց համար ստացած մէկ օրինակ Արմենիայէն զատ՝ որի բաժնորդագրինը 20 Ֆր. է, քանի՜ օրինակ Արմենիա որ ուզեն, կը ՂԵՐԿՈՒ իրենց հասցէով և իրենց ծրարի մէջ գրուած, ամէն մէկ օրինակի տաւրեկան բաժնորդագրինը 10 ֆրանգ և կամ որ նոյնն է, ամսական մէկ ֆրանգ միայն հաշուելով:

Ա. Զ. Դ.

Արմենիայի հին բաժնորդներ որոնք վճարած են մինչև 1901 յուլիսի վերջը, յունիս և յուլիս ամիսներին փութարէն պիտի ստանան հոկտեմբերի և նոյեմբերի թիւերը. հետևաբար 17րդ շրջանի բաժնորդագրին համար կը պարտին զրկել միայն 16 ֆրանգ:

ՀԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾԸ

Վերջապէս յորդեցաւ շատ լեցուն գաւաթը: Ժողովրդային միտքը զոր Դանայեան կարասի մը տեղ կառնէին և կը պարպէին, կը պարպէին անոր մէջը իրենց աղտեղութիւնները, յանկարծ ահա յատակ մը կունենայ ու ա՛լ կը մերժէ ընդունիլ: Եթէ աղտը կը սկսի ժայթքել թափողին վրայ, եթէ մինչև անոր երեսին կը ցատկէ՝ պէտք է որ այնպէս ըլլար, որովհետև ուղեցին այլ եւս:

Խօսքը, կը հասկցուի, յեղափոխական գործիչներուն վրայ է: Լսեցէ՛ք արձագանգը որ արտասահմանի գաւաթան անկիւններէն կը հասնի իբրև պատասխան գործի և խօսքի քրօքալանտիստներուն: Հեզ ոչխարն է որ ա՛լ թող տալ չուզեր որ իբրեւորը գզեն և ոչխարը, այս անգամ, հարուստ վաճառականը, սեղանաւորը կամ պահպանողականը չէ — որոնց եթէ մտար, պիտի գոհանային անշուշտ քիչին տակէն իրենց յախտնական մոլորութիւնը՝ առանց ձայններին բարձր հանելու համար պէտք եղած քաջութեան — այլ միամիտ ժողովուրդն է զոր շահագործեցին, այլ աղին մտաւորականն է որ հաւատարմ պէտք ունէր և պահ մը հաւատաց, այլ նախկին վեհաձեռն յեղափոխականն է որ կռիւին համար իր կեանքը չխնայեց...:

Յուրտ պատրանքը շատոնց արդէն յաջորդած էր խօսական յոյսին: Խորունկ էր վերքը զոր ստացանք և թերևս, անոր սպիացումին վրայ հըսկելով, բան չըսէինք մէկուն, չամբաստանէինք անոր պատճառ տուողները՝ որովհետև մեր միամտութիւնն ալ մեր յանցանքը եղած էր — եթէ չի գալին, աղէտին վաղորդայնին, ինչպէս բորեանիներ պատերազմի դաշտին վրայ, մեռնելուն վրայէն անցնելով, կենդանիներուն աչքը փորել...:

Հապա կոխնէ՛ր իրենք իրենց մէջ, իրարու դէմ, Յաճախ շատի քիչի կռիւ որու միջոցին դիմազները մէկիկ մէկիկ վար ինկան և ժողովուրդը տեսաւ, աչքովը տեսաւ իր անցեալի ու ապագայի փրկիչներուն հոգիները մերկ իրենց տգեղութեանը մէջ:

Եւ պատահեցաւ ինչ որ գրէթէ անխուսափելի էր: Յեղափոխութեան գաղափարը այս միջոցին անցընելու

վրայ է յոռի վայրկեան մը ուրկէ յաղթական դուռն ելլելիքին վրայ տարակուսելու համար պէտք էր իսպառ անգիտանալ անոր պատմութեանը, անոր ծնունդին ու գոյութեան պայմանները: Հոն ուր բռնութիւն կայ՝ հոն անպատճառ — թերևս անտես, մոխրի տակ — կայ, կը թխտէ Յեղափոխութիւնը: Անիկա կայծն է որ օր մը կրակ պիտի ըլլայ և պիտի լափէ ջարդիքին հաւաքող տունը, պայմանաւ սակայն որ անխորհուրդ ձեռքեր զայն ժամանակէն առաջ երևան չհանեն և զայն չփտանգեն թի մը հողի ներքե թաղելու...:

Եղան ցաւոտ հոգիներ որ մեր աղէտքին իբրև պատճառ Յեղափոխութիւնը նկատելով, անոր դէմ՝ ակուրկերտեցին: Ասիկա քահանային անտարբերութեանը համար կրօնքը ուրանալ րօել էր: Ուրիշներ կուգն զայն իր իսկական իմաստէն չեղեցնել, անոր վերագրել չեմ գիտեր ինչ կըրթութեան, ինքնազարգացումի առողջութիւն մը որ իբրեւ չէ և որ շատ շատ Բարեշրջում կը նշանակէ: Միամիտ ժողովուրդը որ զայնս ճանչնալ կը սկսէր, մտաւորականը որ զայն ուղեց ճանչնալ և անկեղծ յեղափոխականը որ ճանչցաւ զայն՝ այսօր միացած, ձեռք ձեռքի տուած անոր վրայ կրնան, զայն գուցէ մեռցնելով ազատելու համար անոր անունովը գործող չորագոյն ոճիւններէն:

Արդ սըւոր պէտք է համոզուած ըլլանք. յեղափոխութիւնը կամ յեղափոխական գաղափարը — որովհետև յեղափոխութիւնը արդիւնքին մէջն է և մենք յեղափոխութիւն չունեցանք մինչև հիմա — չմեռնիր, չկրնար մեռնիլ: Այսօր, ամեն աղգասէր Հայու պարտքն է, ինչպէս խորանի մը կանգնել, հսկել անոր վրայ, թուժք կանգնել անոր և անոր վրայ, զայն հրահրելու եկող շահագործ կամ անխելք գործիչներուն մէջտեղ: Աւելի ճիշդը, իւրաքանչիւր Հայ զայն իր հոգիին մէջ պէտք է ունենայ: Պէտք չի կայ զայն «յաչս մարդկան» տարածելու, ոչ ալ անոր պաշտամունքին համար տաճարներ բարձրացնել անհրաժեշտ է: Մեր մէջը հաստատուած թող անքուն նայուածքի մը պէս ըլլայ անիկա որուն ներքե և դէպի որուն իւրաքանչիւր բարձրանալ ձգտելով՝ պիտի աճեցնէ իր զօրութիւնը — նիւ:

Թական ու բարոյական — որպէսզի երբոր հասնի պատեհ օրը, այդ ամեն անհատական ուժերը իրարու գալով կազմեն անդիմադրելի, համայնական Ուժը՝ ճշմարիտ յեղափոխութիւնը: Այդ նպատակով սակայն, մէկ կողմէն ջանալով չեզոքացնել մեր մէջ, մեզ ֆրաստ փոքրաթիւ տարրը, չմոռնանք միւս կողմէն ժառանգական թշնամին, մեր երկրին մէջ, տեղին ամենէն հոծ ու կենսունակ մասին վրայ, ամեն ժամ իր սուրը սրելու զբաղած որ մեր բընջանջումին գործը յառաջ վարելու համար մեզմէ թոյլտուութեան չըսպասեք: Շուարուծի, պատիպատ խարխափումի այն շրջանին մէջ ուր կապերինք, մեզի պէտք եղած առաջին առաքինութիւնը ողջմտութեան, անյախուս վճիռներու առաքինութիւնն է և բանաստեղծը եթէ վերագառնար՝ պէտք պիտի ըլլար որ այսօր երգէր ամենէն առաջ

Հերիք, որդեակք, այսքան տարուան սխալանք...: Վ. Տ.

ԴԱՐՁԵԱԼ ՍԱԼՄԱՍ

Սալմաստի դրութիւնը դժբաղդաբար յուսատու նշաններ չի ցոյց տար. այնպէս որ, հակառակ մեր ցանկութեան, հարկ ու պարտաւորութիւն կը զգանք վերադառնալ անոր:

Ժամանակին Աւետիսեան Սալմաստի հայ գիւղեր յսաների քմահաճոյքնեցրից ապահովելու համար, ջանացաւ գատագրել գիրենք, համոզելով տեղացիներին որ, միանգամ ընդ միշտ պրծնելու պայմանով, պարսիկ խաների վճարածներից աւելին տան և կառավարութիւնից գնեն իրենց գիւղերը: Մի քանիսն և մասնաւորաբար Սալմաստի հայութեան կեդրոն եղող Հավթուան, դժուարին աշխատութիւններէց յետ, յաջողեցաւ ազատել զինք կրծող չարչարողներից:

Սակայն այսպէս մեծ զոհողութիւններով պրծած Հավթուանը, օրինակի համար, այսօր մեր հայ յեղափոխական կոչուածների պատճառով գերի և ըստորակ դարձած կը տառապի, կը հիւծուի: Ի՞նչ. ազատել պարսիկ խաներից, Գուրդից և Թուրքից մեր հայ շինականներին, մեզ — հայ յեղափոխականների գերի՝ դարձունելու համար:

Ի՞նչ է այս 2-3 տարիներ խեղճ Սալմաստցիների քաջածը ինքզինքնին յեղափոխական հռչակած մեր կարգ մը ամեն դասակարգի ազգայինների ձեռքից։ Օր, շաբաթ և ամիս չանցնիր որ մի նոր դէպք, մի խնդիր չի գայ յուզել անբաղդ Սալմաստցիներին, վրդովել անոնց ֆիզիկական և բարոյական հանգիստը և մեղաւորների տեղն էլ իրենց քաջել տալ ամեն գէպքերի պատահասն ու հետեանքներ։

Մեր այդ կարգի գործիչների պատճառով, իր օգտակարութիւններով այնքան մեծ ու կարևոր այդ անգուժական վայրը կատարեալ Արշակունի մը դարձել է և մեր ազգասէրներն էլ մէկմէկ ենիչարիներ, ինչպէս սովորութիւն եղաւ կոչել։

Մեր անտարբերութեան հետեանք եղող այս ցաւալի գրութիւն ծանր պատասխանատուութեան մը կենթարկէ մեր գործուն մարմիններ։ Ազատ և ազդեցիկ մամուլին համար անպատուութիւն պիտի լինի այլ ևս սքողել ծանր իրողութիւնները, ժամանակ է սրբելու այս աղտոտութիւններ, առանց կուսակցական խորութեան։

Դժբաղդաբար, Սալմաստի յեղափոխական կոչումը միջոցառում այնքան աղտոտած և ապականուած է որ ի՞նչ կուսակցութեան գործիչ էլ հոն մտնելու լինի, կարծես կամայ ակամայ կը մոլորի, ինչպէս միւսը Պարզ պէտք է ասել որ Սալմաստի ներկայ կացութիւն այլևս այս կամ այն կազմակերպութեան հետեանք չէ. հետեաբար մեր բովանդակ յեղափոխութեան կը մնայ այս անպատահութիւնների մաքրութիւնը։

Որքան էլ մեզ համար չա՛տ ծանր լինի և ամօթալի, այնու ամենայնիւ պարտաւորուած ենք, համառօտ կերպով մը, հետեանալ իրողութիւններ հասարակութեան դատաստանին ենթարկել, հանրութեան շահը և ճշմարտութեան յարգանքը ամեն նկատումներին վեր համարելով։ Եւ թող ընթերցողը ինքնին դատէ թէ կարելի է արդեօք թող տալ որ այս արհեստական կացութիւն շարունակելով, պատճառ դառնայ այդ գաւառի հայութեան բնաջնջումին։

Հավթուանցիներ, մի ինչ որ իրենց սովորութեան համաձայն, այս տարի էլ դարնան կը հաւաքուին գիւղին ջրաբաշխութեան գործը կարգադրելու։ Բայց Սալմաստի մէջ հիւրընկալուած քանի մը Հայաստանցի երիտասարդներ, մեզ բոլորովին անծանօթ ու անբացատրելի գրգռմանով, գիւղացիներին պատկանող այս բոլորովին մասնաւոր որոշումներ իրենց հակառակ համարելով կը միջամտեն, որոշումը բռնի քանդելու համար... և հետեանք կը լինի տեղացիների և միջամտողների մէջ կռիւ մը, տուր ու տփոց մը, որ կը վերջանայ մեր պարոնների կողմից գէնքի միջամտութիւնով։ Եւ ահա յեղափոխականների գէնքեր զիրենք հիւրընկալողների գէմ ուղղուած, ճարահատ կը փախցունեն զանոնք և ամբողջ համայնքը ահ ու սարսափի մատնած, լաց ու կոծին մէջ իրենք

քանի մը տուներ էլ մտնելով իրեղեններ կը կոտորեն և այլն։

Խեղճ գիւղացիներից շատեր այս բաներից պարտաւորուած, խնդրել են պարսիկ իշխանութիւններից որ Հին-Քաղաքի մէջ (բոլորովին մահմեդական) տեղ տրուի իրենց բնակութեան։ Կը պատմեն որ այս բան նոյն իսկ պարսիկ պաշտօնեայների արախն դպել է, որոնք եկել են աղաչելու մեր պարոններին որ հանգիստ թողուն անբաղդ տեղացիներին։

Այս՝ Սալմաստցիների հետ։

Բայց մեր յեղափոխականներ կերևի որ առ ի չգոյէ թշնամիի (?), անկարող իրենց աւելնը զգալու, իրար գէմ կը գործածեն դա... զիրար ըսպաննելով։

Լսեցէք իրողութիւնը։

Մի ինչ որ կարծեմ վանեցի, Ճոշաղայ անուն, աչք կը տնկէ իր հայրենակից գիւղացիներից և ընկերներից մէկին՝ Ջաքօի կնոջը, որոնք պարտաւորուած վերջերս Հավթուան Հին-Քաղաք կերթան բնակելու (1)։ Սակայն կերևի թէ անկարող ինքզինք զսպելու և կամ նոյն իսկ ուրիշ յեղափոխականներից քաջալերած, իբր վրէժխնդրութիւն օր ցերեկով Հավթուանի մէջ դաշունահար կսպաննէ Ճոշաղային և փախչելով հորի մը մէջ կը պահւորի։ Մեռածին պաշտպան բարեկամներ մէկտեղ դառնով կը համոզեն Ջաքօին դուրս գալ ու տեղն ու տեղ կը սպաննեն անոր էլ...։ Ահա՛ գործունէութիւն. ահա՛ վրձակ մը որ շատ ուրիշ բացատրութեան չի կարօտիր։

Դեռ քիչ առաջ նմանապէս Տաճկահայաստանցի մի քանիների ձեռքով կսպաննուի Աղբակցի մի Հայ, որը դրամ ունենալ կը կարծուէր, և գուր խը էլ, իբր վրէժ, իրենց կրքերին գահացում չի տուող կնոջ մը տան պարտէզին մէջ կը նետուի։ Կառավարութիւնը քանի մը օրից կը գայ և խուզարկելով կը գտնէ զայն... Ի՞նչ զարմանալու բան... և ամբողջ գիւղը կը դատապարտուի մեծկակ գումար մը տալով հազիւ հազ փրկուել։

Եւ դեռ այսպէս որքաններ։

Ի՞նչ պիտի ասէր, եթէ Աւետիսեանի ոգին կենդանանար այս պահուս, էր գործունէութեան վայրին մէջ իր յիշատակ նսեմացնող սոյն տեսակ երեւոյթներ ստեղծող գործիչների և նոյն իսկ հայրենակիցների այս ընթացքին հանդէպ...

Վերջապէս ողջմտութիւն, ամօթ և ցեղին արիւնը վերջի վերջոյ յաղթող պիտի չը հանդիսանա՞ն, այս տխուր կացութեան ինքնին վերջ մը դնելու համար։

Մէն-Սէ

(1) Կերևի թէ բառ մը պակաս է այստեղ ձեռագրին մէջ որով շատ որոշ չիմացուի թէ Հավթուանէն Հին-Քաղաք պիտի երթային թէ Հին-Քաղաքէն Հավթուան եկեր էին։

ԽՄԲ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԱԲԵՐՆԱԼ ԼՈՒՐԵՐ

Կ.պօլսէն հոկտ. 17ին հեռագրած են եւրոպական լրագիրներին հետեւեալը։

«Մուշի լուրերը, որոնք երկար յապաղումէ յետոյ դեռ նոր հասած են հոս, մասնաւոր բան մը չեն տեղեկացուներ։ Մուշի նոյն իսկ քաղաքին համար եկած լուրը սա է որ խառնակութիւն մը պատահած է հոն. բայց մանրամասնութիւնները չեն պատմուած։ Կիւմացունեն թէ Բաղէշի վալի Հիւսնի պէյի, էրզրումի զօրաբաժնի հրամատար Մէհմէտ Ալի փաշայի, Բաղէշի ընդհանուր դատախազ Բէմզի Էֆէնդիի և վանի ռուսական հիւպատոս Տ. Ումանսքիի, ինչպէս նաև 4 զուռն հետեակազօրքի և մէկ խումբ հեծելազօրքի հասնելէն յետոյ, նոր բան մը չէ պատահած։ Այս զօրքեր զրկուեցան Մուշի շրջակայները որով գաղթեցան սպանութիւններն ու կողոպուտները։

«Գլխաւոր դէպքը տեղի ունեցած է Մուշի գիւղին մէջ ուր 50ի չափ Հայեր ձերբակալուելու բանտարկած են, քիւրտ ցեղապետ Շէրիֆ աղաի գիւղը այդ գիւղի մօտերէն գտնուելուն պատճառով։ Հիմա երևան ելած է թէ ո՞վ սպաննեց այդ ֆիւրտը. Հայ աղիկ մ'է դա, Եսթեր անուն, որը Գոթանի Շէրիֆ աղան բռնաբարած էր։ Եսթեր, իբրև մի նոր Դալիլա, գաշունով զարկաւ սպաննեց զայն և իր երկու եղբայրների օգնութեամբ գիւղը փոխադրեց գիւղէն բաւական հեռուն գալտ մը։

«Բանտարկուած 50 Հայերէն 7ը բանտին մէջ մեռան, այնպէս որ մէկ սպաննուած ֆիւրդի համար գիւղ մը կողոպտուեցաւ, հունձքերը կրակի տրուեցան, 50 մարդ բանտարկուեցան և 7ը մեռան, մինչդեռ յուլիս ամսէն ի վեր եղած բոլոր սպանութիւններին, աւերումներին, գողութիւններին, հրձիգութիւններին, բռնաբարութիւններին համար՝ ո՞չ մէկ թիւրք, ո՞չ մէկ ֆիւրտ չէ ձերբակալուած։ Հարցաքննիչ դատաւորը որ Մուշի մէջ այս գործի քննութիւնը կը կատարէ, ամեն ջանք ի գործ կը դնէ համոզելու համար հոն եկած պաշտօնական մարմիններին թէ այն սպանութիւններ որոնց համար Հայեր կամբաստանեն ֆիւրտերը, իրենք Հայեր ըրած են։ Դատի քաջած են նաև այն Հայեր որոնք երկու անգամ աղերսագիր զրկած էին սուլթանի պալատը, պաշտպանութիւն խնդրելու համար։

«Բասեն գաւառի մէկ գիւղին մէջ, թիւրքերու և սահմանագլխին մօտ, բերդապահ զօրքերի գլխաւորը 30 զօրք կը զրկէ Յարհօքա գիւղացի Շողակաթ անուն Հայ աղիկը առնելու գիւղացի Հայերը կուգեն աղիկը պաշտպանել, զօրքերն անոնցմէ հոգի կը վերաւորեն և աղիկը կառնեն կը տանին։ Այլ սակայն էրզրում մի վալի Բէուֆ փաշան աղիկը յետ բերել տալով, զօրքերէն 12 հոգին ալ բանտարկել կուտայ։ Այս եղաւ

Բէուֆ փաշայի կատարած վերջին գործն իր պաշտօնականութենէ առաջ և հաւանական է որ ատոր համար պաշտօնանկ եղաւ։

«Սասունէն ոչ մի լուր չկայ դեռ։ — Կ.պօլսէն կը հեռագրեն հոկտ. 20ին թէ 2000 Մշեցի Հայեր աղերսագիր մը տուեր են վանի ռուսական հիւպատոսին որ Մուշ կը գտնուի այժմ, խնդրելով որ օրթոտօք եկէ զեցին ընդունուին։ Կը յուսան այդ միջոցով Ռուսիայէն պաշտպանութիւն գտնել, իրենց վրայ ծանրացող հարստահարութիւններին և հալածանքներին դէմ։

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԻՔԻԱ

Վանի առաջնորդական տեղապահ և Լիւի վանահայր Տ. Սահակ Ծ. վ. Բագրեանդեանի և Ամասիայի ու Մարզուանի առաջնորդ Տ. Արիստակէս Ծ. վ. Վանքեանի եպիսկոպոսական վկայագիրները զրկուած են Պատրիարքարանէն։ Պատրիարքարանը թագրերով մը խնդրած է Բ. Դուռէն անոնց ճանբորդութեան արտօնագիրներն որոնք ստացուածին պէս պիտի զրկուին իրենց։ Կըսուի թէ Տ. Սահակ եպիսկոպոսանալէ յետոյ պիտի քալուի Լիւ. Անապատի վանքը. իսկ Վանի առաջնորդութեան համար իրեն յորդ մը պիտի նշանակուի։

— Արմաշի դպրեմանքի նորընծայներէն Տ. Սահակ Վ. Օտապաշեան Սեբաստիա և Տ. Եղուարդ Վ. Ամասիա պիտի զրկուին, այդտեղի առաջնորդութիւններին մէջ օգնական հովուի պաշտօն վարելով փորձառութիւններ ստանալու և վարչական ասպարէզին մէջ գործնականապէս պատրաստուելու համար։

— Մուշի պատրիարքական նորընծայ փոխանորդ Տ. Խոսրով Ծ. վ. Պէհրեկեան որ կարին հասած և 6 օր հոն մնացած էր, իր ճանբորդութիւն շարունակելու է դէպի Մուշ ուր հասած կը լինի այս օրեր։

— Կրօնական ժողովի Ա. ատենապետ Տ. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննէսեան, որ իր կեանքի մէջ բնաւ հիւանդութիւն ունեցած չէր, մինչև իսկ 17 տարի Պարսկաստանի և Հնդկաստանի առաջնորդական պաշտօն վարած միջոցին, այժմ սրտի հիւանդութեամբ կը տառապի Կ. պօլսի մէջ։

— Պէրպէրեան վարժարանի 25 ամեայ յոբելեանը պիտի կատարուի ճիշդ այն օր որ վարժարանին հիմնադիր ուսուցչապետ Տիար Ռէթէր Պէրպէրեանի ալ տօնախմբութեան տարեդարձի օրն է, այսինքն հոկտ. 27/9 նոյեմբերին։

ՀԱՅԵՐ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Պարսկահնդկաստանի նոր առաջնորդ Գեր. Սահակ Եպ. Այվատեան Էջմիածնէն ճանբայ ելած է իր նոյն պաշտօնատեղ երթալու համար։

— Թէհրանի ազգային վարժարանը վերակազմուել է, նոր ուսուցիչներ բերուելով կովկասէն և Եւրոպայէն։

Ուրմի, 16/29 սեպտ. 1901

Ներկայ 1901 թուականի յուլիսի 26ին, Հայորդեբի հայր Գրիգոր Ջան. չեան մահուան Ա տարեդարձի օրը, ի յիշատակ անմահ բարեբարին, այս. տեղ մի խումբ երիտասարդներ հիմ. նեցին մի Գրադարանական ընկերու. թին որի նպատակն է «Ընթերցա. սիրութիւն տարածել Ուրմիի Հայ ազգաբնակչութեան մէջ և գրադարան. ընթերցարաններ հիմնել հայաբնակ գիւղերում»։ Մի գրադարան արդէն հիմնուեց Ուրմի քաղաքում։

Խնդրում ենք հրատարակել այս. ի գիտութիւն արտասահմանի հայ հա. տարակուսեան։

Ի գիտաց վարչութեան

«Գ. Ջանչեան գրադարան»ի
Տ. ՕՏԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալները.

Մի. ԽՄԻՐ. Բժշկի զորոյցներ թիւ 1. Գրեց Բժիշկ Վահան Արծրունի. Թիֆլիս. Տպարան Վրաց Հրատարի. Ընկ. 1901. (Պարսկաստանի «Հակալիզական» ընկե. րութիւնը ձրի կը տարածէ Պարսկաստա. նի մէջ այս տետրակ որ 38 երեսէ կը բաղկանայ ու գիրքը մտնելի ոճով կը բա. ցարէ թէ ոգելից ըմպելիների գործա. ծածուկութիւնը ինչ սարսափելի վնասներ կը պատճառէ մարդու առողջութեան և ազգայ սերունդներն ալ թունաւորե. լով պատճառ կը դառնայ մարդկային ըն. կերութեան անկման և այլստեղծման Պարսկաստանէն դուրս ուրիշ տեղերէ այս տետրակ ստանալ ուղղութեամբ պէտք է գրին «Հակալիզական» ընկերութեան նախագահին, փոստի ծախքի համար միայն զրկելով 3 կոպէկանոց պոստի մար. կա (timbre poste=stamp) կամ հաւա. տար արծէքով օտար երկրի մարկանքը= 10 սանդիմ ֆրանսական, 2 սէնդ. ամե. րիկեան, 1 բէնի անգլիական և այլն։

«Պարսկաստանի Հակալիզական ընկե. րութիւնը, իր կանոնադրի համաձայն, հրատարակած և հրատարակելիք տետ. րակները ձրիաբար կը ցրուէ Պարսկաս. տանի հայ հասարակութեան։

Ընկերութեան ուղղութիւնք նամակներ կամ գրամակներ և այլ նուէրներ պէտք է զրկել հետեւեալ հասցէին.

M. le Docteur G. H. Paschayan
Président de la Société Antialcoolique
de Perse
(Perse) TAURIS

ՌՎ Է ՄՍՏԻՆՁԸ. Գրեց Սիսակ Մու. րատեան. 1901. Imprimerie Armé. nienne, 15, boulevard Arago, Paris. (8 երեսէ բաղկացած տետրակ մ'է որի հեղինակը կը գտնուի հայ յեղափոխա. կաններէն թէ ազատութեան պաշտպան լինել կը յաւանդին, բայց ամենէն մեծ ազատութիւնը, կարծիքի ազատութիւնը չեն յարգեր և ով որ իրենց պէս շատա. ծեք, մասնիչ անունով կը մկրտեն, ինչ. գեւ, կրտ, մեծագոյն մատնիչները յե. ղափոխականներին մէջ երեցած են. Կերթի թէ այս տետրակի հեղինակը Բա. րիշ գրեք շրջապատողներին մէջ այդ. Կարգի յեղափոխականներէ է պատահեր։)

ՐԱՆԱՍԷՐ ԱՄՍԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ

«Բանասէր» յարգելով ժողովրդական և

գրական անձանց գիտութիւնները, կը խոս. տանայ յառաջիկայ տարեշրջանէն (1902 յունուար) սկսեալ հետեւեալ նոր ծրա. ցրով հրատարակուիլ.

1. «Բանասէր» նախ պիտի հրատարակէ ազգային յառաջիմութեան վերաբեր. եալ խմբագրական տետրութիւններ.

2. Բանասիրական յօդուածներ՝ ազ. գային պատմութեան և մատենագրու. թեան վերաբերեալ.

3. Օտարագիր նշանաւոր հանձարնե. րու գրուածոց թարգմանութիւններ.

4. Հայ աշխարհագրական և ազգա. գրական յօդուածներ.

5. Նոր հրատարակուած գրքերու վը. րայ քննադատական տեղեկութիւններ.

6. Լեզուաբանական և ստուգաբանա. կան յօդուածներ.

7. Ազգային լրագրութեան մէջ տես. նուած կարեւոր յօդուածներու վրայ գի. տողութիւններ.

8. Գիտական նորութիւններ.

Մասնաւոր կերպով կը յայտարարենք մեր ընթերցողաց որ Յունուարէն սկսեալ «Բանասէր» վերոյիշեալ ծրագրով ամսա. թերթի պիտի վերածուի, իւրաքանչիւր անգամ տալով 32 էջ. Եւ ինչպէս որ կանխաւ խոստացեր էինք, «Բանասէր» ի ինչ ինչ յօդուածները պատկերազարդ պիտի հրատարակենք։

Թերթին գինը առ այժմ նոյնը կը չնայ, այսինքն՝ տարեկան 15 ֆր. (6 ռուբլի). բայց եթէ բաժանորդներու բազմութիւնն զմեզ խրախուսէ՝ այն առեւ կը խոստա. նանք 10 ֆր. ի իջեցնել։

Կը խնդրենք խոնարհաբար մեր պատ. ուական պաշտօնակիցներէն որ բարեհա. ճին իրենց թերթին մէջ հրատարակել մեր ներկայ ծանուցումը։

Մեր հասցէն է՝ Basmadjian
112, Bd. Rochechouart
PARIS (18)

ԹԻԻՐԲԻԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սուլթանի երկկամուռքի հիւանդու. թիւնը որմէ բոլորովին բուժուած կը կարծուէր, 3 ամսէ ի վեր հետզհետէ սաստկանալ սկսած է Միւնիխի մաս. նագէտ բժիշկ մը որին խորհուրդ հարցուցեր էր սուլթանը, պատաս. խաններ է թէ անհրաժեշտ է վերա. բուժական գործողութիւն մը կատա. րել։ Ապտիւլ Համիտին շրջապատող. ները բոլորովին զաղտնի պահած էին այս բան. բայց և այնպէս օտար դեւ. պանատուն մը կը ցաւ իմանալ այդ գաղտնիք, Եւրոպէ Գէօզի բարձր պաշտօնատարներէ մէկի անխորհրդ. դապահովեամբը։

— Կ.պօլսի մէջ թիւրք օստիկանու. թիւնը 2 իտալացի անիշխանականներ ձերբակալած է որոնք ձերբակալու. թեան միջոցին սաստիկ դիմադրու. թիւն ըրեր են։ Իտալական դեպպանը պատուիրեր է օստիկանութեան զա. նոնք պահել, մինչև որ ատոնց համար Հռովմէն խնդրած հրահանգներն ըս. տանայ ինք։

— Սալոնիկէն կը հաղորդեն թէ հոկտ. 12ին Մանասթըրի Փրանսա. կան դեր. հիւպատոսին վրայ յարձա. կում ըրեր են թիւրք զօրքեր ինչպէս որ վերջերս աւստրիական հիւպատո. սին վրայ ալ ըրած էին Բերլինէնտի մէջ։ Յանցաւորներն անմիջապէս ձեր. բակալուած և բանտարկուած են։ Ձինուորական հրամանատար փաշան դեր. հիւպատոսին երթալով ներողու.

թիւն խնդրեց։

Կ.պօլսի Փրանսական դեպպանտան գործակատար Տ. Պաքաշ, արտաքին գործերի նախարար Տ. Տէլքասէնէն ստացած հրամանին համեմատ, հոկտ. 15ին գնաց արտաքին գործերի նա. խարար Թէֆլիզ փաշին խօսեցաւ Մանասթըրի դէպքին վրայ։ Թէֆ. ֆիզ փաշան խոստացաւ հարցաքննու. թիւն մը կատարել, յանցաւորները պատժելու համար։

— Կ.պօլսէն կը հաղորդեն Լոնտոնի «Բըպլիշըր» Բրէս Ասօսիէշըն»ին թէ լուր կայ որ Բարիդի օսմ. դեպպան Միւնիխ պէյը արտաքին գործերինա. խարար պիտի լինի փոխանակ Թէֆ. ֆիզ փաշին որ Մեծ. Եպարքոս պիտի նշանակուի։

— Շատ մը ընտանիքներ որոնք արտասահման գաղթելէ յետոյ ար. տօնուեր էին վերադառնալ նախկին Սերպիա, երբ իրենց հայրենիք վե. րադարձեր են, թիւրք օստիկանու. թիւնը բռնեւ բանտարկել է զիրենք։

— Մաքսային տեսչութիւնը ժա. մանակէ մ'ի վեր շատ նեղութիւններ կուտայ թիւրքաբնակ Փրանսացի վաճառականներին. անոնց վաճառք. ներ մաքսատուէն դուրս հանելու գործողութիւնները կերկարածգէ կամ այնպիսի դարձուածներ կընէ որ չափազանց սուղքեր վճարել կու. տայ և կամ կը գրաւէ զանոնք։

Այս վերջին օրեր մաքսային վար. չութիւնը Մարսէյէն զրկուած ձէթի իւղեր և աճառներ պարզապէս գրա.ւեց, պատրուակելով թէ իւղերը խարդախուած էին և թէ աճառներին մէջը պայթուցիկ նիւթեր պահուած են, իսկ վաճառացի վաճառականներին ամեն տեսակ դիւրութիւններ կը տրուին։

— «Գէօզի» Ջայթունի» լրագրին հեռագրած են թէ ամերիկացի միսիո. նարուհի Օր. Սթօնի և իր ընկերու. հիի աւագաններէ առեւանգուած լինե. լու գործը նոր կերպարանք մ'առած է։ Կ.պօլսի ամերիկեան ընդհանուր հիւպատոս իմացած լինելով թէ առե.ւանգողները Սթօնի մակեդոնական մանածողովի գործակատարներն են որոնք այս միջոցով կուզեն դրամ հայթայթել իրենց պէտքերի. համար, բացարձակապէս պահանջներ է պու. կար կառավարութեանէն որ յանցա.ւորները ձերբակալել և թէ չուզեր ինք ուէ փրկանք վճարել։

— Կ.պօլսի մէջ հոկտ. 18ին 4 հոգի բռնուեր են ժանտախտէն։ Բռնուող. ներէ մին մեւեր է Ղալաթիաի մէջ։

— Բաղէշէն կիմացունեն թէ Ռու. սիաէն թիւրքիա գաղթող 770 իսլամ. ներէ բաղկացած կարաւան մը վանի վրայով Բաղէշ հասեր է ուրկէ պիտի անցնի Տիգրանակերտի կողմերը, հոն հաստատուելու համար։

— Սուլթանը յատուկ իրատեղով մը արդիւր է իսլամ տղայներին օտար վարժարաններ երթալը։

— Յամսունի մէջ բաւական ժամա. նակէ ի վեր ժանտախտի նոր դէպք եղած չլինելով, որոշուեր է վերցու.

նել քարանթինան։

— Կիլիկիաի Այնթապ քաղաքին մէջ սեպտ. 19/2 հոկտ. գիշերը հըր. դեհ պատահելով մեծ շուկային մէջ, այրած են 331 խանութ, 2 տուն և 11 փուռ։

Կը կատարուի որ թիւրքերը կրակ ձգած լինին։

ԱՆԳԼԵՍԻՒՐԻ ՄԻՋԱԿԵՊԸ

Պոմպէյէն կը հաղորդեն հոկտ. 17ին թէ թիւրք զօրքերին Գօուէյդի ցա. մաքն իջնելու վերջին փորձին շարժա. ութն եղած էր Պասարի վալին ու նէճէտի էմիրին միջև եղած դադունի կարգադրութիւն մը։ Նէճէտի էմիրը Պասարի վալին կաշառ տալով համո. զեր է եղեր որ իրեն հետ միանայ Գօ. ուէյդի շէյխ Միւպարէքին վրայ յար. ձակելու համար և նէճէտէն 10,000 զօրք ճանքայ հաներ է մինչև Գօուէյդի մօտերը։ Այդ միջոցին երբ Անգլիա վրայ հասնելով միջամտեց, թիւրք զօրքերը մէջտեղ չելան Գօուէյդի վրայ յարձակելու համար և նէճէտի էմիրը իրենց դաւադրութեան դադունիքը հաղորդեց սուլթանին որ վալին Կ. պօլսի կանչեց։

Անգլիական 3 մարտանաւեր տակա.ւին Գօուէյդի առջև կեցած են։ Թիւրք քիւ 10,000 զօրք ունի Պասարի մէջ և 20,000 ալ Պաղատաի մէջ։ Հիմա ամենքն ալ հանդարտ կեցած են։

ԿՐԷՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Կ.պօլսէն կը հաղորդեն «Ֆրանզ. ֆուրթըր Ջայթունի» լրագրին թէ Յունաստանի Երկիրոս իշխանը կրէտէ վերադարձածին պէս կրէտական խնդրը նորէն խորհրդակցութեան առարկայ պիտի դառնայ և այս ան. դամ վճռական կերպով։

Կրէտէ կուզէ միանալ մայր. հայրնե. նիքին, Յունաստանի հետ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունաստանի Երկիրոս թագաւորն որ Բարիզ եկած է այժմ, Էլիզէի պա. լատն երթալով նախագահ Տ. Լուպէի հետ տեսակցելէն յետոյ, երկարօրէն տեսակցութիւն մ'ունեցաւ նաև նա. խարարապետ Տ. Վալտէք Րուսօին հետ։

Տ. Լուպէ իր պալատի մէջ ճաշկե. րոյթ մը տուաւ նորին վեհափառու. թեան պատուելու համար։

— Ֆրանսաի Երեսփոխանական և Ծերակոյտ ժողովներն երէկ վերսկսան իրենց նիստեր։

Ինչպէս յայտնի է, Երեսփոխանա. կան ժողովին մէջ հարցումներ պիտի լինին Ֆրանսաի թիւրք միջադէպին և Սասունի ու Մուշի մէջ վերջերս պա. տահած կոտորածներին վրայ։

Երբ կարգը գայ այդ հարցումներէ, մանրամասնօրէն կը հաղորդենք Ար. մէնիսի ընթերցողներին։

ԱՆԳԼԵԹԻՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Լորտ Բիշոփ իր վերջին յայտարարութեան համաձայն սկսած է չափազանց խստութեամբ վարուիլ իր ձեռք անցած Պօլսոնի հետ, զանոնք ալ ոչ թէ պատերազմական գործեր, այլ եղեռնագործ յանցանորներն նկատելով և ատոր համեմատ պատժելով։ Բայց այդ խստութիւնն փոխանակ վճարողներու և տկարացուներու Պօլսոնի, կարծես զանոնք աւելի ողբերգական և զօրացուցած է որովհետեւ վերջին լուրերն անոնց պզտիկ մզտիկ յաղթութիւնները կիմացունեն։

Պօլսոնի գրաւեր են Մալմսպրի քաղաքը Բէրի մէջ և կը հաւաստեն մինչև իսկ թէ պօէր զօրագունք մը բռնած է այժմ Սալտանի ծովածոցը որ Բէրի հիւսիսակողմն է, Ատլանտեան օվկիանոսին վրայ։

— Հոլանտաի մէջ մեծ շարժում կայ Պօլսոնի զորամասն օգնութիւն հասցունելու համար։ Ամառներու մէջ կիմացունեն որ ծովափին նախատարներն որոշուր են անգլիական նաւերէն ապրանք դուրս չհանել և զանոնք չբեռցունել, Անգլիացիներին Պօլսոնի վրայ բանեցուցած խստութիւններին դէմ իրենց հակակրօթիւն և բողոք գործնականապէս յայտարարելու համար։ Լրագիրներէն շատեր ալ պարտի ցոյցի մը դէմ կը գրեն։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Թէև պաշտօնապէս հաստատուած է այն լուր թէ Իտալիայի Թագաւորն ու Թագուհին մօտերս Ռուսիա պիտի երթան, բայց այս միջոցին Թագուհին մասնաւոր հոգածութեան կարօտ վիճակ մ'ունենալը կրնայ պատճառ դառնալ որ յետագում լինի։ Իտալիայի վեհապետն ու վեհապետուհին Բորթոլիայի արքունիքին այցելելէ յետոյ, պիտի այցելեն նաև Ֆրանսիայի Հանրապետութեան նախագահ Տ. Լուպէին։

— Մարտի սուրճանի կառավարութիւնը պարտաւորութիւն ստանձնեց Մարտիքի աւագակներէ գերի բռնուած Սպանիացիներին ընտանիքներին 8,000 բէգէդա վճարել իրեն տուգանք և 150 հազար բէգէդա ալ սպանիական կառավարութեան։ 50 օր պայմանաժամ որոշուած է այդ գերիներն ազատելու։ Եթէ Մարտի կառավարութիւնը չյաջողի ազատել զանոնք և կամ եթէ սպաննուած լինին, սպանիական կառավարութիւնն իրեն կը վերապահէ նոր տուգանք մ'ալ պահանջելու իրաւունքը։

— Աւգանստանի Ապտալարհման էմիրին մահը, ինչպէս կը վարկուէր, գահին հետամուտ եղբայրներին միջև կուտի տեղի չտուաւ որով Անգլիայի և Ռուսիայի միջև ալ գտնութեան առիթ մը պահեստացաւ։ Գահաժառանգ Հէպիպուլլահ խան յաջորդեց իր հօր և միւս եղբայրներն ալ ճանչցան անոր գահակալութեան իրաւունքը։

— Նաբոլիի մէջ երկու շարժութիւն վեր ժանտախտի դէպք պատահած չլինելով, քարանթինան վերցունել որոշուեց է։

Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմենիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակելու համար։ անոնք որ պէտք կունենան Արմենիայի միջոցով մէկի դիմում առնել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունել իրենց ծանուցումներ, ըստ լրագրական սովորութեան։ Ծանուցումները գրելու չափանիշներն են Արմենիայի ճակատը, տառին վրայ հաշուելով։ 1 երկաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանդիւմ և 1 բոլորգրի համար 1 սանդիւմ։ 3 անգամ դրուելիք ծանուցումի գինն վրայ

%ին 10 գեղջ կը լինի։ 10 և աւելի անգամներ դրուելիք ծանուցումի գինն վրայ 0/0ին 30 գեղջ։ Սակարկութիւն չընդունուիր։

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Ցանկական բռնութեան նահատակ եղող Խորէն Նարպէյ-Լուսինեան Սըրբազանի պատկերը ընտիր թղթի վրայ տպուած կը ծախուի Արմենիայի խմբագրատունը։ Գինն է 65 սանթիմ, փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով։

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

Հեղինակութիւն

Մեղիք Ս. Դաշիթ-Բէկի

Կիւլըրոսի Ազգ. Որբանոցին վարչութիւնը յարգելի հեղինակէն իբր նուէր ընդունած է այս գործէն 300 օրինակ և կը վաճառէ ինչպստտ այս հաստատութեան։

Ով որ կը փափաքի գնել, թող հաճի զրկել 2 ֆրանք կամ համարժէք օտար դրամ։ Դրամի փոխարէն կընդունուի նաև նամակագրոյժ։ Գնողներէն ճանապարհածախք չպահանջուիր։ Հասցէ՝

Direction de l'Orphelinat Arménien (Chypre) NICOSIE

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Ես մէկ նոր գեղ եմ հնարած հիւճուի դէմ որ տաճկերէն քննիւ կըսուի։ շատ զօրեղ և ազդեցողական է և քննուած է փարիզու մեդիսինումը։ Բաղկացած է բուսեղէնից։ Մէկ անգամ խմողն բոլորովին կազատուի այդ դաժան գազանից որ մարդու աղիքները մշուումը բոյն է դրած։ Գինն է 3 տալէր։

Ցանկացողներ ուղարկեն ստակն այս հետեւեալ հասցէին և ես կուղարկեմ դեղն իրան պատուէրներով։ Ճանապարհածախքն ինձ վերայ է։ Մեծ քանակութեամբ ուղողին %ին 20 գեղջ կը լինի։

Մանտէսի Յորդանան եղիպարեան հասցէ՝

Dr. Randolph c/o Rev. Mashtotz Papaziantz 108 west 41th str. (Etats-Unis d'Amérique) NEW YORK

ԾԱՌՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջեւ նշանակուած գիներն մէջ հաշուուած է նաև զրկու և փոստի ծախքը։

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registré) ստանալ ուղղորդու պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչև 2 քիլո) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն։

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախու գտնուած գիրքերի մանրամասնացուց հրատարակուած է Արմենիայի

14րդ շրջանի 77, 78, 79, 80 և 81 թիւերին մէջ։

Այդ թիւերէն յատկապէս աւելի տպած լինելով, պատրաստ ենք ձրիւս, պէս զրկել անոնց որոնք կը փափաքին մեր գրացուցակներն ունենալ, եթէ գոնէ 50 սանթիմ զրկելով գիրք ուղեն մեզնէ նախապէս, այդ ուղուած գրքի ծրարին մէջ գրուելով կը զըրկուին գրացուցակներն ալ։

Ամեն երկրի փոստերը, քանի' սանթիմի համար ալ լինի, մանտաւոր փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար Մարտիի մէջ։

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ԳՐԱՄ ՈՏԱՆԱԻՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրենասիրական ոտանաւորներէ մի քանին ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իբրեւ նմոյշներ զանազան քաղաքներէ մէջ և զանազան տպաւորութիւններէ տակ իւրերեքեք գրած ոտանաւորներին որոնք ժամանակին հրատարակուած չի լինելով կորսուած են այժմ։ Այն մի քանի ոտանաւորներ որոնք իբրեւ նմոյշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պօլիս քաղաքում ազգային երգարաններին մէջ՝ որոց վերստին տպագրութիւնն վաղուց արդէն արգիւտուած է, և Ասիա և Արմենիա լրագիրներին մէջ։ Նմոյշներէ մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըրուած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներին տպաւորութիւններ տակ ներշնչուելով գրուած են։ Գին 15 սանթիմ։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԳԱՆՁԱՆԱԿ

ԱՐՄԵՆԻԱ ԼՐԱԳԻՐԻՆ

Արմենիայի շրջանի սկզբէն (օգոստոս) բախորդ եղած լինել և կանոնին համեմատ իրենց բաժնորդագին 20 ֆրանքը կանխիկ վճարել փափագողներին մի դիւրութիւն տուած լինելու համար, ահա մենք ծախու հանած ենք «Խնայողական գանձանակ Արմենիայի լրագրի»։

Ամեն անգամ երբ մարդ դիւրութիւն ունենայ արծաթ 50 սանթիմնոց մը (10 սէնթ ամբրիկեան = 50 սթօ, թիւքա պուկարական = 50 պանի ուսմանական և այլն) մէկ կողմ դնելու, կը ձգէ այդ խնայողական գանձանակի մէջ, ուր ձգուածը ալ անկարելի է որ դուրս հանուի մինչև որ Արմենիայի բաժնորդագին 20 ֆրանքը (40 հատ 50 սանթիմնոց) մէջը լեցուելով չամբողջանայ։ Այդ ժամանակ միայն կրնայ պարպուիլ, տակի կողմէն կափարիչը դարձունելով և պարպուելէն յետոյ նորէն կրնայ գոցուիլ 20 ֆրանքի մի նոր խնայողութիւն ալ գոյացունելու համար։

Գանձանակը դիւրատար փոքրիկ բան մ'է որ մինչև իսկ գրպանի մէջ կրնայ պահուիլ եթէ ուզուի։ Վրան չիւնուած կայ նաեւ քանակաւոր մը որ գանձանակին մէջ ձգուած դրամները 5 ֆրանքի հասածին պէս, կը

սկսի այնուհետեւ ցոյց տալ թէ մէկի ուսմարը ո՛րչափի հասած է։

«Խնայողական գանձանակ»ի գինն է 2 ֆրանք։ Այդ գումար մեզ վճարողին կը զրկենք գանձանակին հետ մէկտեղ մի ստացագիր որի վրայ նշանակուած կը լինի գնողի անունն ու հասցէն։ Եթէ ՄիտիւնՈՅՆ ԱՆՁԸ, առանց ուշանալու ժամանակին բաժնորդ գրուելով Արմենիա լրագրի տալ, ընշրջանի սկզբէն (օգոստոս ամիս), 18 ֆրանքի հետ մէկտեղ յիշեալ ստացագիրը վերադարձունէ Արմենիայի խմբագրութեան, ամբողջ մէկ շրջանի բաժնորդագին 20 ֆրանքը վճարած կը համարուի, որով «Խնայողական գանձանակ»ը ձրի կը մնայ իրեն։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարակած գիրքերին վրայ մասնաւոր գեղ կը լինի Պարսկաստանի Հայերին համար որոնց կը զրկուի փակագէթի մէջ նշանակուած գիներով։

Ա. ՀԱՅ ԳԻՐԴԱՐՈՒՄԷՆ ՄԸ (Մարտի) Բ. ՀԱՅ ԳԻՐԴԱՐՈՒՄԷՆ Գ. ՍԱԼՄԱՆ ԻՍԲԱԳԷԼԻ

Դ. ԱԶՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ ԵՒ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՏԱՐԱՊԵՏԱՆ (Սպանիա)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԵՈՒԱԴԵՆԵՐ. — (Հայաստանցիների պանդխտութեան տխուր հետեւանքների սէկ փոքրիկ պատկերը կը ներկայացունէ վիպական կերպով) Դին (90 սէնթ) 1 ֆրանք 20 սէնթ.

Զ. ԳԱՄԱԻ ԲԱԹԻՊԱ — ԺՈՂՈՂԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՏԱՐԱՆ յետ այբուբենի աւարտելուն (Սպանիա)

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԵՆԲԸ ՏԱՃԱՎԱԶԱՅԱՆՈՒՄ. (Մարտի)

Ը. ԹԻՐԻԳԻԱԻ ՀԱՅԵՐԻՆ ԵՒ ԻՐԵՆԸ ԴԱՑՈՒՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերին և իրենց դրացի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղաբանական ամփոփ և հետա.

բերաչար տեղեկութիւններ կը պարունակէ։ Թիւրքահայաստանի մէջ բռնակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչներէ թուին բաղդատական մէկ ցուցակ ալ կցուած է տետրակին վերջը) Գին 50 սանթիմ (35 սանթիմ)։

Թ. «ԱՐՄԵՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի Ա տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորովին սպառած և միեւնոյն ժամանակ շատերի հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ շրջանի էջ 8 Խորթուգալեանի գրած առաջնորդող յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփուած են Յուշարարի մէջ որ ուղարկող դիւրով 124 երեսներէ կը բաղկանայ) 1 ֆրանք 1 ֆր. 40 սանթիմ.

Ժ. ՎԵԼԻ (Պուկարիայի մէջ Թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Պուկարներն ինչպիսի միջոցներ դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար)։ (15 սէնթ) 20 սէնթ.

ԺԱ. ԹՈՒՄԱՐ ԲՈՅԱՐԻՍ (Յունաստանի մէջ Թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յոյներն ինչպիսի միջոցներ դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար)։ (0,15 սանթիմ) 20 սանթիմ.

ՏՆՕՐԷՆ — ԻՄՔԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՄԱՐՍԷԼ

Հայերի տպարան Մ. Փորթուգալեանի Le Gérant: François CARRIERE Marseille — Imprimerie du Midi